

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 483/2020-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. októbra 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení § 2 ods. 7, 9 a 12, § 31 ods. 1 a 4, § 32 ods. 6, § 34 ods. 1 a § 176 ods. 2 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Špecializovaného trestného súdu v Pezinku č. k. PK-2 T 33/2019-2972 z 8. júna 2020 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Tost 9/2020 z 2. júla 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutých rozhodnutí a s'ťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. septembra 2020 doručená ústavná s'ťažnosť s'ťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „s'ťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení § 2 ods. 7, 9 a 12, § 31 ods. 1 a 4, § 32 ods. 6, § 34 ods. 1 a § 176 ods. 2 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Špecializovaného trestného súdu v Pezinku (ďalej len „Špecializovaný trestný súd“) č. k. PK-2 T 33/2019-2972 z 8. júna. 2020 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Tost 9/2020 z 2. júla 2020.

2. Z obsahu ústavnej s'ťažnosti a jej príloh vyplýva, že s'ťažovateľ je v konaní vedenom Špecializovaným trestným súdom pod sp. zn. PK-2 T 33/2019 trestne stíhaný pre prečin prejavy sympatie k hnutiu smerujúcemu k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 422 ods. 1 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“).

3. S'ťažovateľ v uvedenom konaní na hlavnom pojednávaní konanom 8. júna 2020 podal námietku zaujatosti samosudkyne, o ktorej táto podľa § 32 ods. 3 Trestného poriadku v nadväznosti na § 31 ods. 1 Trestného poriadku rozhodla uznesením č. k. PK-2 T 33/2019-2972 z 8. júna 2020 tak, že nie je vylúčená z vykonávania úkonov trestného konania v označenej trestnej veci s'ťažovateľa.

4. Proti uvedenému rozhodnutiu Špecializovaného trestného súdu podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 Tost 9/2020 z 2. júla 2020 podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol ako nie dôvodnú.

5. Podľa názoru sťažovateľa je uznesenie Špecializovaného trestného súdu z 8. júna 2020 nezákonné. Výrok tohto rozhodnutia považuje sťažovateľ za nesprávny, keďže neboli splnené podmienky na nevyhlúčenie samosudkyne. Medzi výrokom uznesenia a jeho odôvodnením je podľa sťažovateľa zrejмый rozpor. Sťažovateľ je presvedčený, že Špecializovaný trestný súd nehodnotil dôkazy podľa svojho vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v ich súhrne.

6. Prvostupňové rozhodnutie je podľa názoru sťažovateľa nepreskúmateľné pre jeho nezrozumiteľnosť a chýbajúce dostatočné dôvody, na ktorých malo byť rozhodnutie súdu založené. Zároveň ho považuje za nepresvedčivé, formalistické, vychádzajúce z neprimerane všeobecnej a neurčitej argumentácie, a aj vecne nesprávne.

7. Rozhodnutiu najvyššieho súdu sťažovateľ vytyka, že sa žiadnym spôsobom argumentačne nevysporiadalo so sťažnostnými dôvodmi, najvyšší súd nedal preskúmateľným spôsobom jasne a zrozumiteľne odpovede na právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany.

8. Odôvodnenie druhostupňového uznesenia je podľa sťažovateľa strohé, neprimerane sa obmedzilo na nezrozumiteľnú konštatáciu, že nebude v tomto štádiu trestného konania posudzovať otázku hodnotenia znaleckého posudku, napriek tomu, že sťažovateľ vzniesol námietku zaujatosti z dôvodu pochybností o nezaujatosti samosudkyne pre jej pomer k prejednávanej veci a k obžalovanému podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku, čo má spôsobovať zmätočnosť v záveroch najvyššieho súdu.

9. Sťažovateľ je presvedčený, že uznesenie najvyššieho súdu nedáva odpovede na podstatné otázky a námietky spochybňujúce závery Špecializovaného trestného súdu v závažných okolnostiach.

10. Aj rozhodnutie najvyššieho súdu sťažovateľ považuje za vecne nesprávne, formalistické, nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť a chýbajúce dostatočné dôvody, na ktorých by malo byť založené. Takisto aj toto rozhodnutie je podľa sťažovateľa nepresvedčivé, vychádza z neprimerane všeobecnej a neurčitej argumentácie. Toto rozhodnutie neodstránilo „vady“ konania a rozhodnutia Špecializovaného trestného súdu.

11. Sťažovateľ zhrnul, že obe ústavnou sťažnosťou napadnuté rozhodnutia sú arbitrárne, zjavne neodôvodnené a ústavne neudržateľné, pretože sa vo veci konajúce súdy nezaoberali argumentáciou sťažovateľa.

12. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie takto nálezom rozhodol:

„I. Právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR v spojení s § 2 ods. 7 TP, § 2 ods. 12, § 176 ods. 2 TP, § 2 ods. 9 TP, § 34 ods. 1 TP, § 31 ods. 1 a 4 TP, § 32 ods. 6 TP a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru uznesením Špecializovaného trestného súdu zo dňa 08. 06. 2020, č. k. PK-2T/33/2019-2972 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 02. 07. 2020, sp. zn. 1 Tost 9/2020 porušené boli.

II. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 02. 07. 2020, sp. zn. 1 Tost 9/2020 sa zrušuje a vec sa vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

III. Najvyšší súd Slovenskej republiky a Špecializovaný trestný súd sú povinní uhradiť trovy právneho zastúpenia... [REDAKOVANÉ] ... v sume 450,29 EUR vrátane DPH k rukám právneho zástupcu sťažovateľa, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Relevantná právna úprava a právomoc ústavného súdu

13. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

14. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah... Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

15. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

16. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

17. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,
a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,...

18. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

19. Predmetom ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s niektorými ustanoveniami Trestného poriadku a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6

ods. 1 dohovoru uznesením Špecializovaného trestného súdu č. k. 4 PK-2 T 33/2019-2972 z 8. júna. 2020 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 9/2020 z 2. júla 2020.

20. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

21. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

22. Podľa § 2 ods. 7 Trestného poriadku každý má právo, aby jeho trestná vec bola spravodlivo a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom v jeho prítomnosti tak, aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom, ak tento zákon neustanovuje inak.

23. Podľa § 2 ods. 9 Trestného poriadku každý, proti komu sa vedie trestné konanie, má právo na obhajobu.

24. Podľa § 2 ods. 12 Trestného poriadku orgány činné v trestnom konaní a súd hodnotia dôkazy získané zákonným spôsobom podľa svojho vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v ich súhrne nezávisle od toho, či ich obstaral súd, orgány činné v trestnom konaní alebo niektorá zo strán.

25. Podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku z vykonávania úkonov trestného konania je vylúčený sudca alebo prísediaci sudca, prokurátor, policajt, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník, súdny tajomník, asistent prokurátora a zapisovateľ, u ktorého možno mať pochybnosť o nezaujatosti pre jeho pomer k prejednávanej veci alebo k osobám,

ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní.

26. Podľa § 31 ods. 4 Trestného poriadku z rozhodovania na súde vyššieho stupňa je okrem vylúčenia podľa odseku 2 vylúčený sudca, prísediaci, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník a súdny tajomník, ktorý sa zúčastnil na rozhodovaní na súde nižšieho stupňa, a naopak. Z rozhodovania o dovolaní je vylúčený ten, kto sa v prejednávanej veci zúčastnil na rozhodovaní ako sudca alebo prísediaci súdu iného stupňa. Z rozhodovania o sťažnosti na nadriadenom orgáne je vylúčený prokurátor, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal alebo dal naň súhlas alebo pokyn.

27. Podľa § 32 ods. 6 Trestného poriadku o námietke zaujatosti strany, ktorá je založená na tých istých dôvodoch, pre ktoré už raz bolo o takej námietke rozhodnuté, alebo ktorá nebola vznesená bezodkladne podľa § 31 ods. 5 alebo ak je dôvodom námietky len procesný postup orgánov činných v trestnom konaní alebo súdu v konaní, sa nekoná; to platí aj o námietke, ktorá je založená na iných dôvodoch ako dôvodoch podľa § 31.

28. Podľa § 34 ods. 1 Trestného poriadku obvinený má právo od začiatku konania proti svojej osobe vyjadriť sa ku všetkým skutočnostiam, ktoré sa mu kladú za vinu, a k dôkazom o nich, má však právo odoprieť vypovedať. Môže uvádzať okolnosti, navrhovať, predkladať a obstarávať dôkazy slúžiace na jeho obhajobu, robiť návrhy a podávať žiadosti a opravné prostriedky. Má právo zvoliť si obhajcu a s ním sa radiť aj počas úkonov vykonávaných orgánom činným v trestnom konaní alebo súdom. S obhajcom sa však v priebehu svojho výsluchu nemôže radiť o tom, ako odpovedať na položenú otázku. Môže žiadať, aby bol vypočúvaný za účasti svojho obhajcu a aby sa obhajca zúčastnil aj na iných úkonoch prípravného konania. Ak je obvinený zadržaný, vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody, môže s obhajcom hovoriť bez prítomnosti tretej osoby; to neplatí pre telefonický rozhovor obvineného s obhajcom počas výkonu väzby, ktorého podmienky a spôsob výkonu ustanovuje osobitný predpis. Má právo v konaní pred súdom vypočúvať svedkov, ktorých sám navrhol alebo ktorých s jeho súhlasom navrhol

obhajca, a klásť svedkom otázky. Obvinený môže uplatňovať svoje práva sám alebo prostredníctvom obhajcu.

29. Podľa § 176 ods. 2 Trestného poriadku v odôvodnení treba, ak to prichádza podľa povahy veci do úvahy, uviesť najmä skutočnosti, ktoré sa považujú za dokázané, dôkazy, o ktoré sa skutkové zistenia opierajú, úvahy, ktorými sa rozhodujúci orgán spravoval pri hodnotení vykonaných dôkazov, ako aj právne úvahy, na ktorých základe podľa príslušných ustanovení zákona posudzoval dokázané skutočnosti.

III.

Posúdenie veci ústavným súdom

30. K porušeniu základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením Špecializovaného trestného súdu č. k. PK-2 T 33/2019-2972 z 8. júna 2020 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 9/2020 z 2. júla 2020 malo podľa sťažovateľa dôjsť nedostatočným odôvodnením označených rozhodnutí a ich arbitrárnosťou. Sťažovateľ ich považuje za formalistické, vecne nesprávne a nepreskúmateľné.

III.A K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie uznesením Špecializovaného trestného súdu č. k. PK-2 T 33/2019-2972 z 8. júna 2020

31. V zmysle princípu subsidiarity zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy poskytuje ústavný súd v konaní podľa čl. 127 ústavy ochranu základným právam alebo slobodám fyzických osôb a právnických osôb za podmienky, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je teda rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom ochranu základným právam a slobodám poskytuje v zmysle ústavy primárne všeobecné súdnictvo a ústavný súd až subsidiárne.

32. Vo vzťahu k označenému prvostupňovému rozhodnutiu Špecializovaného trestného súdu (ale aj a jemu predchádzajúcemu postupu) disponoval sťažovateľ riadnym opravným prostriedkom – sťažnosťou, ktorú aj využil. O sťažnosti bol oprávnený a povinný rozhodnúť najvyšší súd ako súd nadriadený. Existencia opravného konania pred najvyšším súdom nepripúšťa možnosť ústavného súdu rozhodovať o napadnutom prvostupňovom rozhodnutí (a jemu predchádzajúcom postupe), keďže sťažnosť v danom prípade predstavovala účinný právny prostriedok ochrany práv sťažovateľa vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu (porov. *mutatis mutandis* II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09).

33. Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením Špecializovaného trestného súdu č. k. PK-2 T 33/2019-2972 z 8. júna 2020 odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

III.B K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 9/2020 z 2. júla 2020

34. S prihliadnutím na podstatu ústavnej sťažnosti ústavný súd poznamenáva, že sa vo svojej doterajšej rozhodovacej činnosti už viackrát zaoberal sťažnosťami, v ktorých sťažovatelia namietali porušenie svojich ústavou garantovaných práv v súvislosti s rozhodovaním všeobecných súdov o námietkach zaujatosti vznesených sťažovateľmi ako účastníkmi súdneho (trestného) konania proti zákonnému sudcovi (z novšej judikatúry napr. II. ÚS 67/2019, III. ÚS 90/2019, II. ÚS 137/2019, II. ÚS 209/2019, II. ÚS 258/2019), pričom jeho judikatúra v porovnateľných veciach sa ustálila na niekoľkých zásadných východiskách.

35. Z čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru vyplýva právo účastníka súdneho konania na nestranný súd, ktorému zodpovedá ústavná povinnosť súdov prerokovať

a rozhodnúť každú vec tak, aby voči účastníkom postupovali nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžali a objektívne posúdili všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok, pokiaľ má právomoc o nich rozhodnúť (obdobne pozri napr. II. ÚS 71/97, III. ÚS 24/05, IV. ÚS 38/09). Obsahom práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom však nie je povinnosť súdu vyhovieť návrhu oprávnených osôb a vylúčiť nimi označeného sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie veci nestranným súdom je len povinnosť súdu ústavne akceptovateľným spôsobom prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (sp. zn. I. ÚS 73/97).

36. Základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom je v trestnom súdnom konaní garantované najmä prostredníctvom inštitútu vylúčenia sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania predmetnej veci pre zaujatosť. Z uvedeného dôvodu možno sudcu vylúčiť buď na návrh účastníka súdneho konania, alebo na základe návrhu samotného sudcu.

37. Namietané porušenie základného práva sťažovateľa podľa ústavy a práva podľa dohovoru v rámci rozhodovania o námietke zaujatosti posúdil ústavný súd aj s ohľadom na to, či neexistuje všeobecný súd, ktorý by mohol rozhodnúť o ochrane práv sťažovateľa, a to vzhľadom na už prezentovaný princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého môže ústavný súd konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať jeho ústavnou sťažnosťou len vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Zmysel a účel uvedeného princípu subsidiarity spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v trestnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv

a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým právnickým osobám alebo fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity ochrany ústavnosti ústavným súdom podľa zásad uvedených v ustanovení § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (obdobne pozri III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

38. V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že trestné konanie je od svojho začiatku až po jeho koniec procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdov naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ak tieto pochybenia neboli odstránené v priebehu samotného trestného konania. Pokiaľ by ústavný súd na túto skutočnosť neprihliadal, poprel by účel a zmysel opravných prostriedkov v trestnom konaní, ktorým je okrem iného aj náprava pochybení vo veci konajúcich orgánov verejnej moci (orgánov činných v trestnom konaní a súdov). Ústavný súd tak zdôrazňuje, že ústavné súdnictvo je vybudované predovšetkým na zásade preskúmavania právoplatne skončených vecí (IV. ÚS 187/09, III. ÚS 421/2016, III. ÚS 855/2016). Základné právo na súdnu ochranu je totiž „výsledkové“, to znamená musí mu zodpovedat' proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie bude ako celok spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, III. ÚS 421/2016, III. ÚS 855/2016).

39. K okolnostiam sťažovateľovej veci ústavný súd uvádza, že predmet konania o uplatnenej námietke zaujatosti nemožno stotožňovat' s predmetom konania, v ktorom dotknutá sudkyňa koná a rozhoduje. Konanie o námietke zaujatosti končí rozhodnutím, ktorým namietaný sudca (senát) je (alebo nie je) vylúčený z prejednávania dotknutej veci, prípadne postupom, keď súd v zákonom stanovených prípadoch (§ 32 ods. 6 Trestného poriadku) o námietke zaujatosti nekoná. Toto rozhodnutie (príp. postup) však nie je

rozhodnutím o otázke tvoriacej samotný predmet trestného konania. Konanie o námietke zaujatosti predstavuje len čiastkový procesný postup všeobecného súdu, smerujúci k rozhodnutiu slúžiacemu na zabezpečenie rozhodovania trestnej veci nestranným súdom. Kvalita rozhodovania súdu o námietke zaujatosti tak nachádza svoj odraz i v kvalite meritórneho rozhodnutia v konaní, v ktorom bola námietka zaujatosti sudcov vznesená (obdobne pozri III. ÚS 30/2010, III. ÚS 421/2016, III. ÚS 855/2016). V spojitosti s tým ústavný súd zastáva názor, že namietaný postup Špecializovaného trestného súdu a následne najvyššieho súdu by mohol zakladať porušenie označených práv sťažovateľa len v prípade, ak by bol spojený s konkrétnym relevantným nepriaznivým dôsledkom pre sťažovateľa, ktorý bol týmto postupom spôsobený, pričom by sa negatívny dôsledok musel zároveň vzťahovať na výsledok konania a nebolo by ho možné korigovať v ďalšom procesnom postupe, prípadne v opravných konaniach (III. ÚS 30/2010, III. ÚS 421/2016), čo nie je sťažovateľov prípad, pretože sťažovateľ v uvedenom smere môže svoju ochranu v stále prebiehajúcom trestnom konaní uplatniť prostredníctvom opravných prostriedkov (odvolania a dovolania) proti rozhodnutiu vo veci samej.

40. V nadväznosti na predchádzajúci bod odôvodnenia tohto rozhodnutia ústavný súd poukazuje v prvom rade na ustanovenia § 306 a nasledujúcich Trestného poriadku, podľa ktorých je opravným prostriedkom proti rozsudku súdu prvého stupňa odvolanie, pričom obžalovaný ako osoba oprávnená podať odvolanie proti výroku rozsudku, ktorý sa ho priamo dotýka, môže toto odvolanie podať pre nesprávnosť výroku, ako aj pre porušenie ustanovení o konaní, ktoré predchádzalo rozsudku, ak toto porušenie mohlo spôsobiť, že výrok je nesprávny alebo že chýba. V nadväznosti na to ústavný súd odkazuje v konkrétnej na ustanovenie § 321 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého odvolací súd zruší napadnutý rozsudok (okrem iných prípadov) pre podstatné chyby konania, ktoré napadnutým výrokom rozsudku predchádzali, najmä preto, že boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby. Ústavný súd ďalej poukazuje na ustanovenie § 368 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého možno podať dovolanie proti právoplatnému rozhodnutiu súdu, ktorým bol porušený zákon alebo boli porušené ustanovenia o konaní, ktoré mu predchádzalo, ak je toto porušenie dôvodom dovolania podľa ustanovení § 371 Trestného poriadku. Pritom nie je možné opomenúť

ustanovenie § 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku, v zmysle ktorého sa rozhodnutím podľa ods. 1 § 368 Trestného poriadku rozumie (okrem iných) aj rozhodnutie, ktorým bol zamietnutý riadny opravný prostriedok podaný proti rozhodnutiu podľa písmen a) [rozsudok a trestný rozkaz] až g), alebo rozhodnutie, ktorým odvolací súd na základe riadneho opravného prostriedku vo veci sám rozhodol. Napokon v tomto kontexte poukazuje ústavný súd aj na ustanovenie § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku, podľa ktorého možno dovolanie podať, ak vo veci konal alebo rozhodol orgán činný v trestnom konaní, sudca alebo prísediaci, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania.

41. Z jednotlivých ustanovení Trestného poriadku, citovaných v predchádzajúcom bode odôvodnenia tohto rozhodnutia vyplýva, že skutočnosti namietané sťažovateľom, a to tvrdenie sťažovateľa o nesprávnom postupe prvostupňového súdu pri posúdení ním uplatnenej námietky zaujatosti a na to nadväzujúce tvrdenie o zaujatosti samosudkyne konajúceho súdu potenciálne zakladajú (nie bez ďalšieho preukazujú, pozn.) dôvod na podanie odvolania, prípadne dovolania v ďalšej etape súdneho konania. Platná právna úprava trestného konania teda sťažovateľovi umožňuje aj v nasledujúcich štádiách trestného konania v rámci uplatnenia práva na obhajobu domáhať sa právne účinným spôsobom ochrany svojich označených práv, a to prostredníctvom riadneho a mimoriadneho opravného prostriedku proti rozhodnutiu vo veci samej – odvolania a dovolania, na základe podania ktorých bude odvolací súd, prípadne dovolací súd oprávnený a povinný preskúmať opodstatnenosť tvrdenia sťažovateľa o nesprávnom postupe konajúceho súdu v súvislosti s prednesenou námietkou zaujatosti označeného člena senátu.

42. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľ má v systéme trestného konania k dispozícii ďalší účinný prostriedok na dosiahnutie ochrany svojich práv, hoci bude prípustný až po rozhodnutí vo veci samej. Za týchto okolností je neprípustné, aby ústavný súd v danej fáze vstupoval do prebiehajúceho trestného konania vo veci sťažovateľa a predčasne si tak uzurpoval právomoc opravných súdov. V danej fáze konania, keď má sťažovateľ k dispozícii opravné prostriedky (odvolanie a prípadné dovolanie), prostredníctvom ktorých môže v budúcnosti uplatniť ochranu svojich práv, je neprípustné, aby ústavný súd korigoval prípadné pochybenia aktuálneho procesného

postupu všeobecného súdu v sťažovateľom nastolenej čiastkovej otázke. Sťažovateľ sa s prípadnou ústavnou sťažnosťou môže na ústavný súd obrátiť až po vyčerpaní označených opravných prostriedkov, teda až vo fáze právoplatného skončenia meritórneho konania.

43. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie.

44. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa jeho ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. októbra 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu